

31.1.2011

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI PORADNY ZA ROK 2010

Posláním Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy je poskytovat odbornou pomoc a poradenství lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci - v psychické či sociální tísní. Poradna svou činností přispívá k utváření příznivých rodinných, partnerských a mezilidských vztahů, napomáhá rozpoznat a odstranit příčiny poškození těchto vazeb a podporuje opětovné optimální zapojení člověka do rodinného a občanského života. Individuální potřeby, vlastní vůle klientů a jejich práva jsou vždy plně respektována.

Cílem služeb, které Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy poskytuje, je podpořit člověka, který se ocitl v nepříznivé sociální situaci, v procesu začlenění nebo znovuzачlenění do přirozeného sociálního prostředí a běžného způsobu života, rozvíjet vlastní potenciál a schopnosti člověka, motivovat k samostatnému řešení problémů. Cílem poradny je umožnit lidem v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím nabízených služeb zachovat stabilitu běžného osobního, partnerského a rodinného života s využitím vlastních možností, úsilí a běžných zdrojů ve společnosti. Konečným cílem je posílit člověka natolik, aby služby poradny přestal potřebovat, nebo aby je využíval jen v nezbytně nutném rozsahu. Poskytované služby směřují k tomu, aby manželství, rodina i jednotlivec plnili optimálně svou funkci ve smyslu zásad Zákona o rodině a také svou funkci v občanském životě.

Odborné sociální poradenství (poradenství v oblastech psychologie a sociální systémy¹) je poskytováno zaměstnanci Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy osobám², které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a jsou ohroženy sociálním vyloučením v souvislosti s rodinnou, manželskou, partnerskou nebo jinou osobní problematikou týkající se tématu mezilidských vztahů. Klient může služeb poradny využít, pokud takovou situaci osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou či ohrožující a kterou není možné přechodně řešit vlastními silami. Klientem poradny se stává člověk, který projeví svůj zájem o odborné služby poradny a ústně se s odborným pracovníkem dohodne na spolupráci.

Základním principem je posilování osobních kompetencí, potenciálu, schopností a dovedností klienta tak, aby služby poradny přestal potřebovat a využívat, nemusel vyhledávat poradnu opakovaně se stejným problémem a byl schopen a motivován řešit problém samostatně. **Zásady práce v poradně jsou:** respekt individuality každého klienta, záruka mlčenlivosti, diskretnosti a ochrana sdělených informací ze strany poradny, respekt zásady dobrovolnosti ze strany klienta, služba je poskytována nediskriminační formou,

¹ Poradenství v sociálních systémech poskytuje Bc. Marie Badalová, absolventka CARITAS – Vyšší odborné školy sociální Olomouc, studijní obor Charitní a sociální činnost, a také Univerzity Palackého Olomouc, studijní obor Charitativní a sociální práce. Rovněž poradenství v sociálních systémech je oprávněna poskytovat a poskytuje Mgr. Renata Musilová, která získala osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti pro výkon činnosti na úseku sociální péče.

² V souladu s §4 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění.

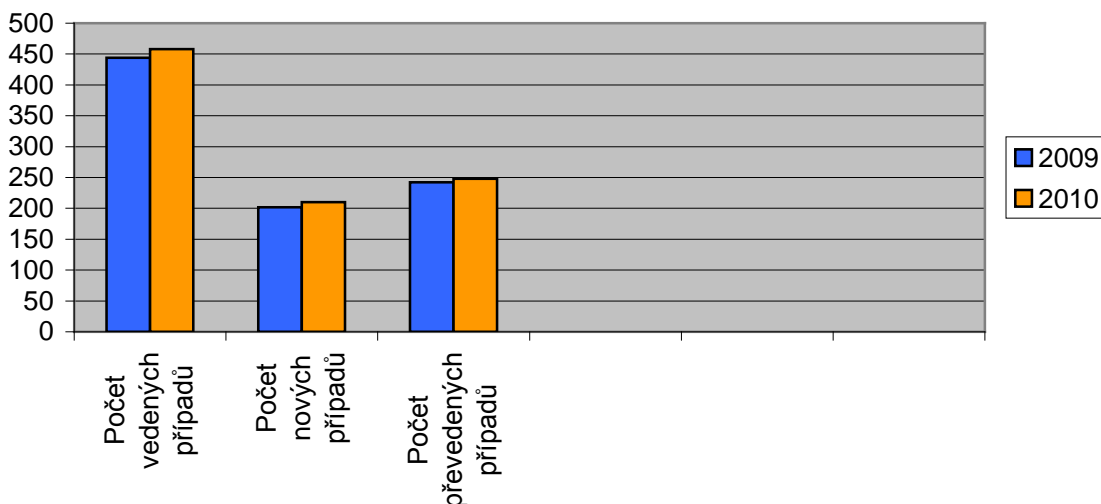
preventivní působení na omezení rizika vzniku závislosti na službě, srozumitelnost a přehlednost s ohledem na komunikační schopnosti klienta, služba je pro klienty bezplatná

Naplňování poslání, cílů, dodržování základních principů a zásad, minimálních standardů bylo začátkem roku 2010 kontrolováno inspekcí. Inspekce po třídním zkoumání rozhodla, že poradna splňuje veškerá zásadní kritéria kvality poskytované sociální služby (viz Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV: Výsledek inspekce sociální služby Odborné sociální poradenství – registrační č. 1298008).

Kriteriem hodnocení dosahování stanovených cílů je rozsah a obsah odborné práce, kterou odvedli zaměstnanci poradny. Rozsah (kvantita) odvedené práce je měřen počtem vykázaných konzultací³, počtem řešených případů⁴ a realizací konkrétních dalších projektů. Obsah (kvalita) popisujeme v oddílu Krátká analýza poskytnutých konzultací a Spolupráce s jinými institucemi a propagace činnosti poradny.

Kvantitativní rozbor odvedené práce

Číselná fakta, týkající se práce s případy, uvádíme v následujícím grafu:

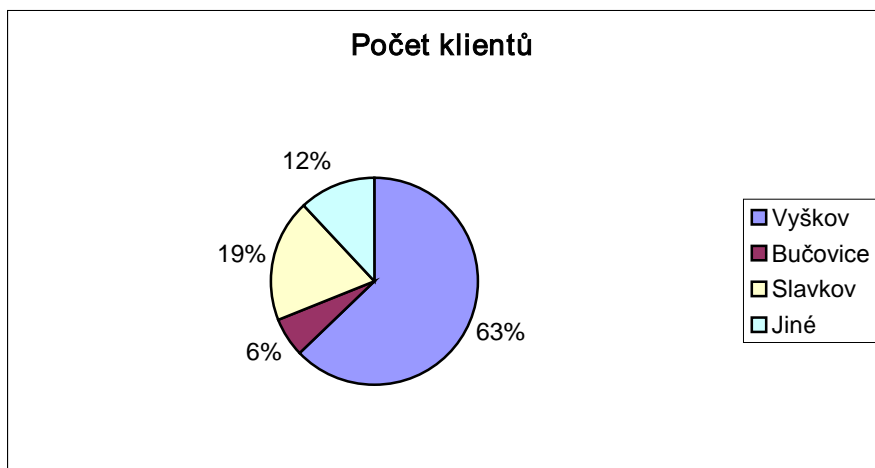
Rozdíly ve srovnání s rokem 2009 jsou nepatrné. Ve vyškovské poradně je stabilizovaný stav, rovnováha mezi potřebami obyvatel a jejich skutečným naplněním v poskytování manželského a rodinného poradenství v okrese Vyškov.

Celkový počet klientů (účastníků konzultací) je 561 (jedná se o jiné číslo než počet vedených případů, protože pod pojmem případ může být skryt jeden člověk, ale také dva, tři, čtyři atd. lidé (když se pracuje s rodinným systémem, tak v rámci jedné konzultace mohou být přítomni všichni členové rodiny). Rozložení účastníků konzultací dle obcí

³ Konzultace je odborná intervence ve prospěch klienta či případu v trvání 0,5 – 1 hod. dle povahy řešené problematiky a zvoleného způsobu intervence. Zápis o každé vykázané konzultaci je uveden v konkrétní spisové dokumentaci konkrétního případu. Vše je uloženo v archivu poradny, kam mají přístup pouze odborní pracovníci poradny.

⁴ Každý případ v poradenském systému má evidenční číslo, pod kterým se skrývá jeden člověk, pár nebo celá široká rodina.

uvádíme v následujícím grafu:

Opět, jako každý rok, se potvrdila tendence, že převážná většina klientů poradny je z města a blízkého okolí Vyškova. Vnímáme jako velmi pozitivní fakt, že díky dotacím z MPSV a JmK je možné služby poskytnout rovněž lidem z jiných okresů a měst.

V roce 2010 bylo poskytnuto **1835** konzultací. Viz následující tabulka:

Období	počet konzultací	srovnání v % s předchozím stejným obdobím
Rok 2009	1846	- 4%
Rok 2010	1835	- 1%

Potvrdil se předpoklad, že v případě ustálené personální situace, která v roce 2010 byla, odborní pracovníci poradny jsou během jednoho roku schopní poskytnout a vykázat počet konzultací⁵ blížící se 2000.

Zbývající kapacita odborných pracovníků byla využita na realizaci dalších projektů. Poradna v roce 2010 realizovala v rámci prevence další dva projekty: Systematická podpora ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči v rámci dotační oblasti Podpora náhradní rodinné péče a projekt Jak porozumět současné rodině? v rámci dotační oblasti Podpora zkvalitňování manželských a rodinných vztahů a posilování rodičovských kompetencí.

Kvalitativní rozbor odvedené práce v roce 2010

Krátká analýza poskytnutých konzultací

Podle způsobu práce, typu poskytnutých konzultací rozdělujeme tyto na individuální, párové, rodinné a skupinové konzultace. Bylo poskytnuto **158 dyadických konzultací**, 683 klientů absolvovalo **242 rodinných konzultací**, ostatní jsou individuální a skupinové konzultace. Poradenské konzultace vždy obsahují tyto základní činnosti: zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti anebo pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů.⁶

⁵ Viz str. 6 oddíl: **Kvalifikace a personální obsazení pracovníků poradny**

⁶ Dle §37, odst. 4) Zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Obsahem konkrétní konzultace může být rozdílná problematika, starosti, které si klienti přejí s poradcem konzultovat. Při posuzování problému vycházíme jak ze zakázky klienta, tak ze skutečnosti, kterou poradna s klientem řeší. Během poradenského procesu může dojít ke změně zakázky a tím pádem i ke změně řešené problematiky. Pracovně máme rozdělenou problematiku na čtyři oddíly:

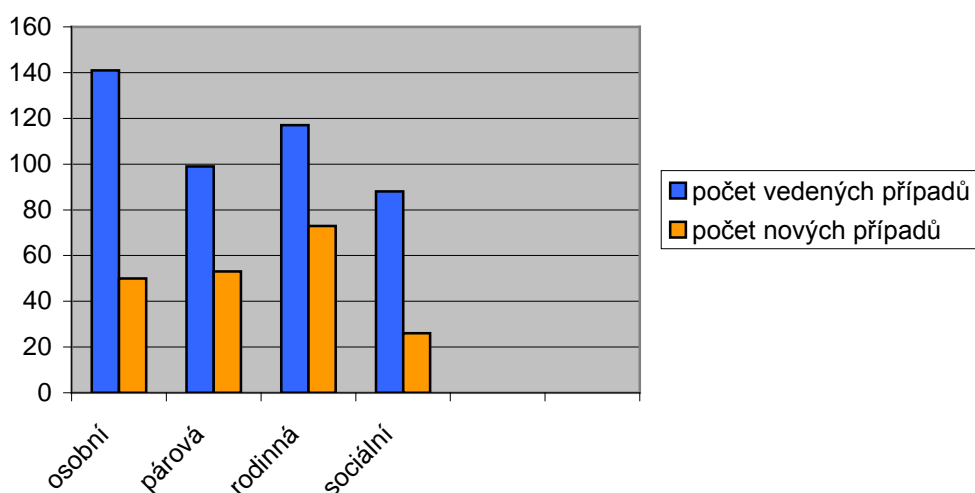
První oddíl problematiky je pod pracovním názvem OSOBNÍ. Jsou to případy, kdy řešíme problém té konkrétní osoby a pokud se problematika zároveň týká i dalších lidí, spolupráce s nimi není možná (nutná, vhodná či požadovaná). V tomto oddílu jsou nejčastější řešené otázky s problematikou interpersonálního charakteru (výběr partnera, jednostranné citové fixace apod.), intrapersonální potíže (existenciální problémy, osamělost, hledání životní orientace atd.).

Druhý oddíl problematiky je PÁROVÁ PROBLEMATIKA (vztahová – týká se obou partnerů, spolupráce je s nimi je možná, žádoucí či nezbytná). V tomto oddílu převládá počet případů s typem problematiky – chronická krize, poruchy komunikace, odcizení, rozvodové problémy (vztahové).

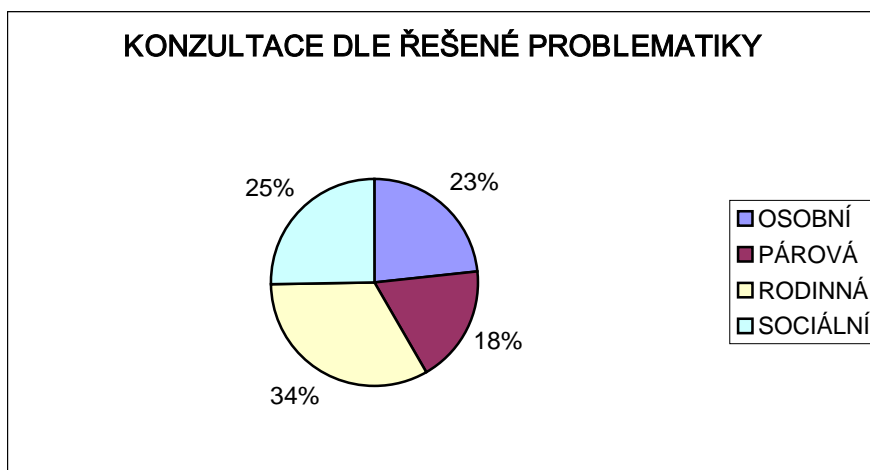
Třetí oddíl problematiky je RODINNÁ PROBLEMATIKA (týká se přímo či nepřímo vztahů mezi členy rodiny nebo vztahů rodiny s okolím). V tomto oddílu nelze vydělit převládající typ problematiky. Poměrně stejně často se tady objevuje problematika dospívajících, problémy ve vztahu rodičů a dětí, problematická výchova, rozvodové konflikty (psychicky ohrožující děti), porozvodové spory o děti atd.

Čtvrtý oddíl problematiky je SOCIÁLNÍ PROBLEMATIKA, která obsahuje kategorie problémů, jejichž řešení se účastní poradna spolu s dalšími institucemi nebo orgány – vzhledem k jejich širšímu společenskému významu (např. náhradní rodinná péče) nebo závažnosti (např. případy týrání dětí a jiné sociální patologie). V tomto oddílu je zahrnutá problematika osvojení, problematika pěstounské péče, problematika dětí a mladistvých, přesahující hlediska subjektu i jeho rodiny, sociálně právní ochrana dětí, kdy je nezbytná spolupráce s OSPOD na městských úřadech. V problematice řešené v poradně se projevil také dopady ekonomické krize. Poslední dobou se na poradnu častěji obrací lidé, kteří již nejsou schopni žít běžným životem, ocitli se ve finanční nouzi, přišli o bydlení, práci.

V následujícím grafu je názorně uveden počet případů v každém z oddílů.

Počet konzultací lze rozdělit do čtyř skupin dle problematiky, která byla na dané konkrétní konzultaci řešena. Viz následující graf:

Další projekty podpořené MPSV (odbor Rodina)

Také v roce 2010 pokračovala naše poradna v realizaci dvou již zavedených projektů na podporu rodiny. Oba projekty byly finančně dotovány z odboru Rodina Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Projekt **Systematická podpora ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči** je určen rodinám, ve kterých vyrůstají děti v některé z forem náhradní rodinné péče a které spadají do správních obvodů Vyškov, Slavkov u Brna a Bučovice. Vycházíme ze zkušenosti, že nejpřímější a nejúčinnější cesta, jak ovlivnit budoucí život dětí, je působit na jejich rodiče, kteří s nimi jsou v nejintenzivnějším kontaktu. V rámci tohoto projektu se ve dnech 30. dubna 2010 a 15. října 2010 v naší poradně uskutečnila setkání pěstounských rodin, tzv. semináře NRP. Těchto seminářů se zúčastnilo 30 osob – dětí i dospělých. Tématem jarního semináře byly „Rodiče, prarodiče a další osoby ve výchově dítěte“, téma podzimního semináře jsme nechali na výběru účastníků a ukázalo se, že jim život s přijatými dětmi nabízí námětů ke společným diskuzím více než dost. Doprovodný program pro děti sestával z nabídky různých činností odpovídajících jejich věku, v odpoledním čase seminářů se děti zúčastnily zážitkového programu s canisterapeutickými psy Sdružení Piafa a občanského sdružení Rodinná pohoda. Více informací a fotodokumentaci lze nalézt na webových stránkách poradny:

<http://www.psychologie.acvyskov.cz/seminarNRP4.html>

<http://www.psychologie.acvyskov.cz/seminarNRP5.html>

Projekt zahrnuje také poskytování výchovného poradenství náhradním rodinám formou individuálních setkání. V průběhu roku 2010 bylo poskytnuto 315 konzultací pěstounům, pěstounským rodinám, osvojitelům, dětem v různých formách náhradní rodinné péče a v několika případech také biologickým rodičům těchto dětí.

Díky dotaci z odboru Rodina MPSV ČR navázali pracovníci poradny na loňský přednáškový cyklus o výchově a rodičovství a uskutečnili cyklus besed pod názvem **Specifika dnešní rodiny aneb Jak si spolu někdy (ne)rozumíme**. Tento projekt byl koncipován cíleně jako preventivní, stěžejní byla myšlenka zpřístupnění odborných informací široké veřejnosti, tedy lidem, kteří nepřicházejí do poradny jako klienti (obvykle ve fázi akutních problémů v rodině či v partnerském vztahu). Oproti loňskému roku byla setkání odborných pracovníků poradny s účastníky besed z řad široké veřejnosti více otevřená, více se diskutovalo a méně přednášelo. Účastníci oceňovali možnost nejen vyslechnout si informace od odborníků, ale sami se více aktivně zapojit do diskuzí, besedovat, vyměňovat si názory, tříbit si vlastní postoje a nechat se inspirovat ostatními. V období od září do prosince 2010 se

uskutečnilo 12 besed na témata, která se dotýkala především vztahů v rodině – tj. vztahů mezi dětmi a rodiči, vztahů mezi generacemi, výchovného působení, komunikace v rodině atd. Z analýzy zpětnovazebních dotazníků a ohlasů účastníků realizovaných besed (škály naplnění očekávání, přínos přednášek, smysluplnost podobných akcí) hodnotíme tento projekt jako úspěšný a plánujeme v podobných aktivitách pokračovat. Další informace jsou k dispozici na adrese <http://www.psychologie.acvyskov.cz/cyklus2.html>

Spolupráce s jinými institucemi a propagace činnosti poradny

Vyškovská poradna si za léta svého působení vytvořila časem ověřený seznam pracovišť, se kterými v rámci poskytování odborného sociálního poradenství spolupracuje. Centrum sociálních služeb Vyškov, o.p.s. a potažmo Poradna pro rodinu manželství a mezilidské vztahy má oficiálně uzavřené smlouvy o spolupráci s MÚ Vyškov, MÚ Slavkov u Brna. Odborní pracovníci poradny poskytují rovněž poradenství v terénu – v místě současného bydliště obyvatel Habrovanského zámku p.o., dle potřeby či přání klientů se ztíženou pohyblivostí také přímo v bydlišti takových lidí. Spolupracujeme s kolegy v Pedagogicko-psychologické poradně ve Vyškově, klinickým psychologem PhDr. Šmahelem, PhDr. Skaličkou, psychiatrickým oddělením ve Vyškovské nemocnici atd.

Poradna má pověření z KÚ JmK k výkonu **sociálně – právní ochrany dětí**. V této činnosti spolupracuje poradna hlavně s obcemi **Vyškov a Slavkov** a to nejen v řešení komplikovaných sporů v rozvodové a porozvodové péči o nezletilé, náhradní rodinné péče, ale také v realizaci projektů zaměřených více na prevenci sociálně patologických jevů.

V prostorách poradny se jednou za čtvrt roku konaly kazuistické semináře pro sociální pracovnice MÚ, úseku sociálně-právní ochrany dětí, plánované jsou další takovéto semináře. Tím psychologové poradny přispívají konkrétním dílem k zavádění standardů sociální práce do praxe, zajišťují podporu kvalifikovaného odborníka za účelem řešení problémů, jež jednotliví sociální pracovníci zažívají v pracovních situacích.

Začátkem roku 2010 jsme již tradičně naplánovali **spolupráci s Habrovanským zámkem, p.o.** Inzerce v podobě letáku o datu a čase přítomnosti konkrétního psychologa přímo v zařízení byla vyvěšená na chodbě ústavu. Dobrá praxe musela být přerušena poté, kdy vedení Habrovanského zámku, p.o. vyhlásilo transformační záměr, byla přijata pracovnice jako koordinátor činnosti kolem transformačního procesu. Několik nepřímých indicií svědčilo o nezájmu ze strany vedení zámku o dosavadním způsobu pokračování spolupráce s psychology poradny. Pravidelnou spolupráci formou práce psychologa přímo v terénu jsme v květnu 2010 přerušili. Avšak nadále jsme otevření spolupráci v konkrétních případech konkrétních klientů, informování o tom jsou klienti i zaměstnanci zámku. Pracovníci Habrovanského zámku, p.o. mají možnost navštěvovat supervizní skupiny balintovského typu, pořádaných v prostorách poradny. Jsme ochotni v případě potřeby či prostého zájmu konkrétního klienta či klientů je přijmout v prostorech poradny či se dopravit přímo do Habrovanského zámku. Škoda, že potenciál psychologů poradny nebyl využitý více v zavádění individuálního plánování sociální práce s klienty. Individuální práce s klientem musí být vždy opřena o dostatek informací o anamnéze klienta, o představách klienta o perspektivě života. Rozhovory s tímto obsahem jsou denní realitou práce poradenského psychologa. Individuální plánování, stanovení osobních cílů konkrétních klientů by následně zcela přirozeně vedlo k plánování transformačních procesů.

Mgr. Renata Musilová je nadále členkou **Komise sociálně právní ochrany dětí při MÚ ve Vyškově a ve Slavkově**.

Poradna vlastní webové stránky (www.psychologie.acvykov.cz), existence stránek umožňuje psychologům nabízet internetové poradenství. V roce 2010 proběhla renovace stránek poradny – je zde umístěna aktuální informace o plánovaných akcích a lze zde také najít informace o akcích, které již proběhly. Na stránkách poradny je umístěn hodnotící dotazník pro uživatele služeb, základní standardy poradny a další důležité informace o podmínkách poskytování odborného poradenství. Internetové poradenství využívají jak občané Vyškova, tak i lidé z jiných koutů republiky.

Odborní pracovníci poradny jsou členy **AMRP ČR** (Asociace manželských a rodinných poradců ČR). Zaměstnanci se dle možností zúčastňují akcí organizovaných AMRP. Mgr. Kočárová je ve výboru oblastního sdružení AMRP a rovněž je členem Stavovské rady AMRP.

V roce 2010 zahájili psychologové poradny novou formu spolupráce se sociálními pracovníky a pracovníky v sociálních službách z různých pracovišť na Vyškovsku a nabídli možnost účastnit se **skupinové supervize balintovského typu**. Sociální pracovnice se scházejí každý měsíc v prostorách poradny, aby konzultovaly komplikovanější případy ze své praxe a získaly nový pohled na danou problematiku či nové podněty k hledání optimálního přístupu. V průběhu roku 2010 se uskutečnilo osm supervizních setkání. V souladu s trendy v sociálních službách plánujeme v poskytování supervize pokračovat.

V první polovině listopadu 2010 poradna prezentovala poskytované služby na Dni sociálních služeb na Vyškovsku.

Personální obsazení poradny a kvalifikace pracovníků

V roce 2010 byla celý rok v poradně stabilizovaná personální situace. Tato skutečnost samozřejmě ovlivnila kvantitu odvedené práce.

Mgr. Musilová v rámci celoživotního vzdělávání pokračovala ve výcviku v logoterapii a existenciální analýze.

Kolegyně PhDr. Hana Chmelařová úspěšně ukončila komplexní psychoterapeutický výcvik „*Umění terapie*“ v Institutu pro systemickou zkušenost ISZ. V roce 2010 na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně zakončila navazující studium rigorózní zkouškou.

Psychologové a sociální pracovnice poradny se zúčastňovali supervizních skupinových sezení typu Balint (sezení probíhají jednou měsíčně v brněnské manželské poradně BETHESDA, supervizor PhDr. Marta Pšíkalová a PhDr. Ludmila Piňosová).

Bc. Marie Badalová absolvovala kurz krátké psychosociální pomoci „*Efektivní rozhovor*“, který pořádá Gaudia-ISZ Praha (nyní GI).

Financování, hospodaření

Financování činnosti poradny bylo zajištěno vícezdrojově. Díky dotaci MPSV ČR na poskytování odborného sociálního poradenství, víceletému financování z JmK bylo možné

bezproblémově zajistit realizaci hlavního programu Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, tj. poskytování manželského a rodinného poradenství.

Projekt Systematická podpora ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči v rámci dotační oblasti Podpora náhradní rodinné péče a projekt Jak porozumět současné rodině? v rámci dotační oblasti Podpora zkvalitňování manželských a rodinných vztahů a posilování rodičovských kompetencí byly finančně podpořeny MPSV ČR odborem Rodina.

Na činnost poradny přispělo hlavně město Vyškov, částečně MÚ Slavkov u Brna.

Kontrolní činnost, hodnocení

Jeden z důležitých procesů supervize je normativní nebo řídicí stránka supervize, která plní funkci kontroly kvality. Odborná práce psychologů poradny je supervidována na pravidelných balintovských skupinách, na supervizních částech během psychoterapeutických výcviků, sociální pracovníce se účastní kazuistických seminářů pro sociální pracovníce z obcí. Vedení spisové dokumentace podléhá pravidelné kontrole vedoucí poradny. O každé vykázané konzultaci je proveden zápis o intervenci a založen do složky patřičného případu, evidence je dvojitá – písemná a v podobě SW.

V poradně je zavedený systém interní supervize. Je uzavřen třístránkový kontrakt mezi zaměstnanci, ředitelem Centra sociálních služeb Vyškov, o.p.s. a supervizorem.

Naplňování poslání, cílů, dodržování základních principů a zásad, minimálních standardů bylo začátkem roku 2010 kontrolováno inspekcí. Inspekce po třídním zkoumání rozhodla, že poradna splňuje veškerá zásadní kritéria kvality poskytované sociální služby (viz Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV: Výsledek inspekce sociální služby Odborné sociální poradenství – registrační č. 1298008).

Závěr

Rodinná poradna ve Vyškově nadále plnila své poslání – dle individuálních potřeb a vlastní vůle klientů a s plným respektem jejich práv poskytovala odbornou pomoc a poradenství lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci – v psychické či sociální tísní. Poradna přispívala svou činností k utváření příznivých rodinných, partnerských a mezilidských vztahů, napomáhala rozpoznávat a odstraňovat příčiny poškození těchto vazeb a podporovala opětovné optimální zapojení člověka do rodinného a občanského života.

Hlavním úkolem do následujícího období zůstává nadále poskytovat odbornou pomoc rodinám, párům a jednotlivcům v nepříznivé sociální situaci, pomáhat lidem, kteří dočasně nebo trvale nejsou schopni řešit svoji nepříznivou sociální situaci, poskytovat krizovou pomoc osobám, které se ocitnou v ohrožení života či zdraví a momentálně nemohou řešit situaci vlastními silami. Poradenské služby budeme poskytovat v souladu se stanovenými minimálními standardy služeb a chceme udržet nastolený vysoký standard poradenské služby.

Poradna se bude nadále věnovat prevenci různých druhů sociální patologie. Nabídne formou přednášek a následujících diskuzí uživatelům možnost získat nové informace a zkušenosti, týkající se zdravého rodinného fungování, informace o rizicích a potenciálních potížích, které se v současné české rodině objevují. Nadále bude poradna spolupracovat s rodinami, kde vyrůstají děti v náhradní rodinné péči – poskytne takovým rodinám prostor k setkávání se, sdílení svých zkušeností, radostí a starostí, formou výchovného poradenství poskytne systematickou podporu ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči.

Strategie rozvoje poradny na další rok je udržování vysokého standardu poskytované služby manželského a rodinného poradenství, působení v rámci prevence a zároveň zavádění nových, moderních způsobů práce – projekt pod názvem „Nové cesty pomoci ohroženým rodinám“ (nová forma práce s ohroženými rodinami – případové konference). Další projekt s názvem „Zůstat rodičem“ je o pomoci při obnovení a udržení kontaktu nezletilých s rodičem po rozvodu jako prevence vzniku syndromu zavrženého rodiče.

Zpracovala:
Mgr. Virginia Kočárová
vedoucí poradny

Mgr. Zdeněk Leznar
ředitel Centra sociálních služeb Vyškov, o.p.s.